

Kortelė:

674216_RegNr_A-143-641-13

<http://www.infolex.lt/tp/674216>

Administracinė byla Nr. A¹⁴³-641/2013

Teisminio proceso Nr. 3-64-3-00006-2012-7

Procesinio sprendimo kategorija 21; 15.2.3.2 (S)

LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

N U T A R T I S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2013 m. gegužės 2 d.

Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Laimės Baltrūnaitės (kolegijos pirmininkė), Anatolijaus Baranovo (pranešėjas) ir Stasio Gagio,

teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, ir trečiojo suinteresuoto asmens Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos apeliacinius skundus dėl Šiaulių apygardos administracinio teismo 2012 m. spalio 15 d. sprendimo administracinėje byloje pagal pareiškėjo T. M. skundą atsakovams Šiaulių tardymo izoliatoriui, Lietuvos valstybei, atstovaujamai Šiaulių tardymo izoliatoriaus, trečiajam suinteresuotam asmeniui Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos dėl sprendimų panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus bei neturtinės žalos atlyginimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I.

Pareiškėjas T. M. (toliau – pareiškėjas) kreipėsi su prašymu (1 t., b. l. 2–3) ir su patikslintu skundu (1 t., b. l. 13–15, 117) į Šiaulių apygardos administracinį teismą, prašydamas atnaujinti praleistą terminą skundui paduoti ir panaikinti atsakovo Šiaulių tardymo izoliatoriaus (toliau – ir atsakovas) direktoriaus 2011 m. spalio 27 d. sprendimą bei trečiojo suinteresuoto asmens Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – trečiasis suinteresuotas asmuo, Kalėjimų departamentas) direktoriaus pavaduotojo sprendimą nukreipti jį atlikti laisvės atėmimo bausmę Marijampolės pataisos namuose bei įpareigoti atsakovo Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktorių priimti sprendimą nukreipti jį atlikti laisvės atėmimo bausmę Vilniaus pataisos namų atskirajame sektoriuje ir priteisti iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, 32 000 Lt neturtinės žalos.

Pareiškėjas nurodė, kad Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktoriaus 2011 m. spalio 27 d. sprendimu buvo nukreiptas atlikti laisvės atėmimo bausmę Marijampolės pataisos namuose. Su tokiu sprendimu nesutiko, nes jis priimtas pažeidžiant Bausmių vykdymo kodekso 69 straipsnį bei neatsižvelgiant į jo bei mamos V. M. prašymus, todėl jį apskundė Kalėjų departamento direktoriui. Tačiau Kalėjų departamento direktoriaus pavaduotojas 2011 m. lapkričio 30 d. pranešimu informavo, jog skundas atmestas. Kalėjų departamento direktoriaus pavaduotojo sprendimas priimtas net neįsigilinus į jo prašymo esmę. Jis skundė ne perkėlimą, o paskyrimą į kitus pataisos namus. Pareiškėjas pažymėjo, jog Panevėžio miesto apylinkės teismo 2010 m. kovo 15 d. nuosprendžiu paskirtą bausmę buvo nukreiptas atlikti į Vilniaus pataisos namus. Panevėžio miesto apylinkės teismui 2011 m. gegužės 26 d. nuosprendžiu subendrintą bausmę paskyrus atlikti pataisos namuose, jis iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus nebuvo grąžintas į Vilniaus pataisos namus, o nukreiptas į Marijampolės pataisos namus. Mamai buvo patogu lankyti jį Vilniaus pataisos namuose. Pareiškėjo nuomone, buvo pažeisti Bausmių vykdymo kodekso 69 straipsnyje nurodyti bausmės atlikimo vienoje pataisos įstaigoje principai. Atkreipė dėmesį į tai, kad nauja subendrinta bausmė buvo paskirta jam atliekant laisvės atėmimo bausmę, t. y. būnant pataisos namuose. Reikalavimas visą bausmę atlikti vienoje pataisos įstaigoje grindžiamas tuo, kad įstatymų leidėjas siekė užtikrinti nepertraukiamą pataisos procesą, kuriame dalyvautų nuteistasis, kad nuteistajam adaptavusis vienoje pataisos įstaigoje nereikėtų dar kartą (ar net kelis kartus) pakartoti šios sudėtingos procedūros. Be to, ši teisės norma turi būti aiškinama sistemiškai su Bausmių vykdymo kodekso 66 straipsnio 3 dalimi. Teigė, jog nukreipimas iš Šiaulių tardymo izoliatoriaus į Marijampolės pataisos namus, o ne į Vilniaus pataisos namus, jam sukėlė didelį stresą, turi rimtų sveikatos problemų – serga epilepsija, stresinės situacijos labai stipriai atsiliepia jo sveikatai, sukelia epilepsijos priepuolius, taip pat gerokai yra pablogėjęs regėjimas. Be to, didelį stresą jaučia ir dėl to, jog į Marijampolės pataisos namus praktiškai neturės galimybės atvažiuoti jo mama V. M. Pareiškėjas prašė priteisti 32 000 Lt neturtinę žalą, nes dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus veiksmų patyrė stresą, šoką, psichologinius išgyvenimus bei fizinius skausmus ir buvo priverstas save žaloti.

Atsakovai Šiaulių tardymo izoliatorius ir Lietuvos valstybė, atstovaujama Šiaulių tardymo izoliatoriaus (toliau – ir atsakovai), atsiliepimu į skundą (1 t., b. l. 54–57, 138–140) prašė atmesti skundą kaip nepagrįstą.

Atsakovai nurodė, kad yra pagrindas abejoti, jog terminas skundui teismui pateikti galėjo būti praleistas. Kalėjų departamentas atsakymą į pareiškėjo skundą išsiuntė 2011 m. lapkričio 30 d., pareiškėjas skundą teismui pateikė 2012 m. sausio 6 d. Pareiškėjas skunde nenurodė jokių duomenų, kada jam buvo įteiktas Kalėjų departamento 2011 m. lapkričio 30 d. raštas, tuo pagrindžiant, kad nebuvo praleistas Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnio 3 dalyje nustatytas 20 dienų terminas. Pažymėjo, jog pareiškėjas skundžia Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktoriaus 2011 m. spalio 27 d. rašytinę rekomendaciją Nr. 69/06-5170, kuria jis nukreipiamas atlikti laisvės atėmimo bausmę Marijampolės pataisos namuose, bei Kalėjų departamento direktoriaus pavaduotojo 2011 m. lapkričio 30 d. sprendimą (rašta) Nr. 2S-4394, kuriuo buvo išnagrinėtas pareiškėjo skundas. Nurodė, kad Panevėžio miesto apylinkės teismo 2010 m. kovo 15 d. nuosprendžiu pareiškėjas buvo nuteistas laisvės atėmimo bausme (1 m. 7 mėn.), šią bausmę atliekant pataisos namuose. 2010 m. spalio 29 d. įsiteisėjęs šiam teismo nuosprendžiui, 2010 m. lapkričio 12 d. pareiškėjas buvo paskirtas atlikti bausmę Vilniaus pataisos namuose (atskirame sektoriuje, esančiame Rasų g. 8). Tačiau pagal įvairias teismų nutartis dėl pristatymo į teismo posėdžius ar į Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato areštinę buvo nuolat etapuojamas iš Vilniaus pataisos namų. Nuo 2011 m. sausio 10 d. išvyko iš Vilniaus pataisos namų į Šiaulių tardymo izoliatorių ir buvo laikomas jame bei važinėjo į Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato areštinę. Pareiškėjas Vilniaus pataisos namuose praleido neilgą laiką – su pertraukomis nuo 2010 m. lapkričio 12 d. iki 2011 m. sausio 10 d. Pažymėjo, jog pareiškėjui būnant Šiaulių tardymo izoliatoriuje buvo priimti nauji apkaltinamieji nuosprendžiai. Panevėžio miesto apylinkės teismas 2011 m. rugsėjo 16 d. nutartimi subendrina visas pareiškėjui nuosprendžiais paskirtas bausmes ir paskyrė galutinę bausmę – laisvės atėmimą 8 metams. Atsakovų nuomone, priimant naujus apkaltinamuosius nuosprendžius, pareiškėjui buvo skiriamos

ir naujos laisvės atėmimo bausmės, kurios vadovaujantis bausmių subendrinimo taisyklėmis buvo subendrintos. Nurodė, kad Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracija, vadovaudamasi Kalėjimų departamento direktoriaus 2003 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. 4/07-71 (2011 m. sausio 26 d. įsakymo Nr. V-30 redakcija) patvirtintomis Nuteistųjų, kuriems įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu paskirta arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė, paskyrimo į konkrečią pataisos įstaigą ar areštinę taisyklėmis (toliau – Taisyklės), atsižvelgdama į Bausmių vykdymo kodekso 65 straipsnyje nustatytus kriterijus, 2011 m. spalio 27 d. rašytine rekomendacija paskyrė pareiškėją į Marijampolės pataisos namus. Kadangi dėl pareiškėjo buvo priimti nauji apkaltinamieji nuosprendžiai, paskirta nauja laisvės atėmimo bausmė, Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracija nebuvo saistoma Bausmių vykdymo kodekso 69 straipsnyje nustatytos pareigos ir neprivalėjo paskirti pareiškėją atlikti bausmę Vilniaus pataisos namuose. Pareiškėjo rašytinių prašymų Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracijai dėl paskyrimo į konkrečius pataisos namus nebuvo gauta. Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktorius, priimdamas sprendimą dėl nukreipimo į pataisos įstaigą, vadovavosi Bausmių vykdymo kodekso 65 straipsnyje išvardytais kriterijais (Taisyklių 10 p.). Pažymėjo, jog Kalėjimų departamento direktoriaus pavaduotojas, išnagrinėjęs pareiškėjo skundą, taip pat nustatė, kad pareiškėjas atlikti bausmę į Marijampolės pataisos namus buvo nukreiptas tinkamai. Atsakovai nurodė, kad pareiškėjo sveikatos būklė buvo vertinta keletą kartų – tiek prieš priimant sprendimą (rekomendaciją) dėl nukreipimo į konkrečius pataisos namus, tiek prieš konvojuojant jį į Marijampolės pataisos namus. Priešasčių, kodėl pareiškėjas negali vykti į Marijampolės pataisos namus, nekonstatuota. Šiaulių tardymo izoliatorius nevertė ir neprovokavo pareiškėjo save žaloti – psichologinių problemų ir polinkį save žaloti jis turėjo ir anksčiau, dar prieš Šiaulių tardymo izoliatoriui priimant paminėtą rekomendaciją dėl nukreipimo atlikti bausmę konkrečiuose pataisos namuose. 2011 m. spalio 24 d. Šiaulių tardymo izoliatoriuje buvo gautas pareiškėjo prašymas (reg. Nr. 73/04-5800), tačiau šiuo prašymu jis prašė išduoti pažymą apie regėjimą bei apie tai, kad jis serga epilepsija. Į šį prašymą Šiaulių tardymo izoliatorius atsakė 2011 m. lapkričio 8 d. raštu Nr. 17/01-1182. 2011 m. spalio 27 d. pareiškėjo prašyme nėra nurodytos priežastys, dėl kurių jis negalėtų vykti atlikti bausmės į Marijampolės pataisos namus. Atsakovai pabrėžė, kad Šiaulių tardymo izoliatorius veikė tinkamai, nepažeisdamas teisės aktų reikalavimų, o nesant neteisėtų veiksmų negali kilti ir deliktinė atsakomybė. Nenustačius bent vienos iš viešosios atsakomybės sąlygų, valstybei pagal Civilinio kodekso (toliau – CK) 6.271 straipsnį nekyla prievolė atlyginti turtinę ar neturtinę žalą.

Trečiasis suinteresuotas asmuo atsiliepimu į skundą (1 t., b. l. 148–150) prašė atmesti skundą kaip nepagrįstą.

Trečiasis suinteresuotas asmuo nurodė, kad pareiškėjas nepateikė konkrečių faktų, motyvų ar argumentų, kada ir kokiais Šiaulių tardymo izoliatoriaus sprendimais ar veiksmais jam buvo padaryta neturtinė žala. Skunde teismui pareiškėjas Kalėjimų departamento 2011 m. lapkričio 30 d. sprendimų Nr. 2S-4377 ir Nr. 2S-4394 neskundžia, o tai iš esmės reiškia, kad šie sprendimai pareiškėją tenkino, jis sutiko su juose padarytomis išvadomis. Kalėjimų departamentas, nagrinėdamas pareiškėjo prašymą ir skundą, nenustatė jokių neteisėtų Šiaulių tardymo izoliatoriaus administracijos veiksmų pareiškėjo atžvilgiu. Todėl visiškai neaišku, iš ko pareiškėjas kildina tariamai jam padarytą neturtinę žalą. Pareiškėjas skunde teismui prašė iš atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, priteisti 32 000 Lt neturtinei žalai atlyginti, tačiau nenurodė, kokios jo teisės ar teisės aktų reikalavimai buvo pažeisti. Pareiškėjas jokių įrodymų, kuriuos būtų galima įvardyti objektyviais, nepateikė, taip pat nedetalizavo jokių aplinkybių, kurios galėtų paliudyti apie jam padarytą neturtinę žalą. Pabrėžė, kad nagrinėjamo ginčo atveju nėra nustatyta ir konstatuota atsakovo atstovo neteisėti aktai, neteisėtas veikimas ar neveikimas, kuris sąlygojo tariamos neturtinės žalos pareiškėjui padarymą. Pareiškėjas daugiausia remiasi abstrakčiais teiginiais, o nesistengia pagrįsti ir konkrečiai įvardyti valstybės kaltės, priežastinio ryšio tarp tariamo neteisėto veikimo ar neveikimo ir kilusių pasekmių. Nenustačius ir neįrodžius šių būtinų civilinės atsakomybės sąlygų visumos, nėra pagrindo kalbėti apie žalos atlyginimą.

Šiaulių apygardos administracinis teismas 2012 m. spalio 15 d. sprendimu (1 t., b. l. 180–192) iš dalies patenkino pareiškėjo skundą. Teismas atnaujino terminą skundai paduoti; panaikino Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktoriaus sprendimą – 2011 m. spalio 27 d. rašytinę rekomendaciją Nr. 69/06-5170 „Dėl nuteistojo nukreipimo į konkrečius pataisos namus“ ir įpareigojo Šiaulių tardymo izoliatorių spręsti klausimą dėl pareiškėjo nukreipimo į konkrečius pataisos namus atsižvelgiant į teismo sprendime išdėstytus motyvus; panaikino Kalėjimų departamento direktoriaus 2011 m. lapkričio 30 d. sprendimą Nr. 2S-4394 „Dėl skundo nagrinėjimo“; atmetė kaip nepagrįstą pareiškėjo prašymą priteisti iš Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, 32 000 Lt neturtinės žalos.

Teismas nustatė, kad byloje kilo ginčas dėl to, ar pareiškėjas pagrįstai buvo nukreiptas atlikti terminuoto laisvės atėmimo bausmę į Marijampolės pataisos namus, nors, pareiškėjo manymu, bausmę jis pradėjo atlikti Vilniaus pataisos namų atskirajame sektoriuje, esančiame Rasų g. 8. Byloje nėra ginčo dėl to, kad pareiškėjui Panevėžio miesto apylinkės teismo 2010 m. kovo 15 d. nuosprendžiu paskirtas terminuotas laisvės atėmimas 1 metams 7 mėnesiams, bausmę atliekant pataisos namuose. Šią bausmę atlikti pareiškėjas buvo nukreiptas į Vilniaus pataisos namų atskirąjį sektorių, esantį Vilniuje, Rasų g. 8. Neatlikus bausmės, pareiškėjas buvo perkeltas į Šiaulių tardymo izoliatorių dėl kitų baudžiamųjų bylų nagrinėjimo. Jis buvo pripažintas kaltu padaręs kitas nusikalstamas veikas ir nuteistas dėl šių nusikalstamų veikų. Po to, kai pareiškėjas buvo perkeltas iš Vilniaus pataisos namų į Šiaulių tardymo izoliatorių, jis buvo nuteistas už nusikalstamas veikas, kurias padarė iki priimant teismo nuosprendį pirmoje byloje, ir jam paskirtos bausmės naujais nuosprendžiais buvo subendrintos su bausme, paskirta 2010 m. kovo 15 d. teismo nuosprendžiu, taikant Baudžiamojo kodekso (toliau – ir BK) 63 straipsnio nuostatas. Šis straipsnis reglamentuoja bausmių skyrimą už kelių nusikalstamų veikų padarymą. 2011 m. lapkričio 29 d. nutartimi pareiškėjui buvo išspręstas bausmių subendrinimo klausimas pagal kelis nuosprendžius, ir šia nutartimi nustatyta galutinė bausmė, į kurią įskaityta ir bausmė, paskirta pagal pirmąjį (2010 m. kovo 15 d.) nuosprendį. Todėl, teismo nuomone, pareiškėjas šiuo metu atlieka terminuoto laisvės atėmimo bausmę, paskirtą pagal Panevėžio miesto apylinkės teismo 2010 m. kovo 15 d., Kupiškio rajono apylinkės teismo 2011 m. balandžio 6 d., Panevėžio apygardos teismo 2011 m. balandžio 21 d., Panevėžio miesto apylinkės teismo 2011 m. gegužės 26 d. nuosprendžius. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, pareiškėjui turi būti taikomos garantijos, numatytos Bausmių vykdymo kodekso 69 straipsnyje. Teismas nustatė, kad skundžiamoje 2011 m. spalio 27 d. rašytinėje rekomendacijoje dėl nuteistojo nukreipimo į konkrečius pataisos namus Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktorius, vadovaudamasis Bausmių vykdymo kodekso 65 straipsnyje numatytais kriterijais, nuteistąjį pareiškėją nukreipė atlikti bausmę į Marijampolės pataisos namus. Teismas įvertino Bausmių vykdymo kodekso 65 straipsnio nuostatas. Pažymėjo, jog pareiškėjo perkėlimo iš vienos pataisos įstaigos į kitą klausimas nebuvo sprendžiamas, o buvo taikomos teisės normos, reglamentuojančios nuteistųjų nukreipimą atlikti naujai paskirtos terminuoto laisvės atėmimo bausmės. Teismas akcentavo, kad pareiškėjas terminuoto laisvės atėmimo bausmę buvo pradėjęs atlikti Vilniaus pataisos namų atskirajame sektoriuje, esančiame Rasų g. 8, todėl perkeliant pareiškėją į Marijampolės pataisos namus turėjo būti taikomos Bausmių vykdymo kodekso 69 straipsnio 2 dalies nuostatos. Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2003 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. 194 patvirtintų Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių 72.2 punktu, padarė išvadą, kad nebuvo laikomasi šių nuostatų, todėl pareiškėjas turėjo būti gražintas toliau tęsti terminuoto laisvės atėmimo bausmę į Vilniaus pataisos namų atskirąjį sektorių, esantį Rasų g. 8. Atsižvelgdamas į išdėstytas aplinkybes, teismas konstatavo, kad Šiaulių tardymo izoliatoriaus direktoriaus sprendimas – 2011 m. spalio 27 d. rašytinė rekomendacija Nr. 69/06-5170 „Dėl nuteistojo nukreipimo į konkrečius pataisos namus“ naikintina ir Šiaulių tardymo izoliatorių įpareigotinas spręsti klausimą dėl pareiškėjo nukreipimo į konkrečius pataisos namus atsižvelgiant į teismo sprendime išdėstytus motyvus. Taip pat naikintinas ir Kalėjimų departamento direktoriaus 2011 m. lapkričio 30 d. sprendimas Nr. 2S-4394. Teismas, be to, nustatė, kad pareiškėjas prašė priteisti 32 000 Lt neturtinę žalą, kurią patyrė dėl Šiaulių tardymo izoliatoriaus neteisėtų veiksmų. Teismas vadovavosi Viešojo administravimo įstatymo 42 straipsniu, CK 6.271 straipsnio 1, 3, 4 dalimis, Administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) 15 straipsnio 1 dalies 3 punktu. Teismas padarė išvadą, kad, pagal CK 6.271 straipsnio nuostatas, valstybės pareigai atlyginti žalą

dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų (viešajai atsakomybei) atsirasti nėra būtina valstybės valdžios institucijos ar jos tarnautojo (darbuotojo) kaltė dėl asmeniui padarytos žalos; ši atsakomybė atsiranda esant trimis sąlygoms: neteisėtiems veiksams ar neveikimui, žalai ir priežastiniam neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir žalos ryšiui. Pažymėjo, jog šioje byloje buvo nagrinėjamas atsakovo Šiaulių tardymo izoliatoriaus sprendimo nukreipti pareiškėją į Marijampolės pataisos namus teisėtumas ir dėl šio sprendimo kilusios neigiamos pasekmės pareiškėjui. Teismas nevertino konkrečių pareigūnų veiksmų vežant pareiškėją į pataisos namus, nes tai nėra šios bylos nagrinėjimo dalykas. Pareiškėjas neginčijo fakto, kad jis nepagrįstai buvo išvežtas į pataisos namus, tačiau nesutiko su sprendimu išvežti jį į Marijampolės pataisos namus. Teismas vadovavosi CK 6.250 straipsnio 1 dalimi, rėmėsi Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. liepos 9 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-1527/2012. Pažymėjo, jog nors pareiškėjas ir nurodė, kad dėl atsakovo sprendimo nukreipti jį į Marijampolės pataisos namus kilo neigiamos pasekmės: stresas, šokas, psichologiniai išgyvenimai, fiziniai skausmai, buvo išprovokuotas save žaloti, nutrūko socialiniai ryšiai su artimaisiais, tačiau, teismo nuomone, nėra įrodyta, kad atsakovo sprendimas sukėlė pareiškėjui tokias pasekmes. Vadovaudamasis Taisyklių 1.4 punktu, teismas nustatė, kad pareiškėjas po 2010 m. kovo 15 d. teismo nuosprendžio galėjo būti nukreiptas ir į Marijampolės pataisos namus. Teismas taip pat atsižvelgė, kad pareiškėjas Vilniaus pataisos namuose buvo trumpą laiko tarpą – nuo 2010 m. lapkričio 12 d. iki 2011 m. sausio 10 d. Teismo vertinimu, akivaizdu, kad asmuo, nuteistas terminuotu laisvės atėmimu, patiria tam tikrų nepatogumų, nes tai ir yra vienas iš bausmės tikslų – tokiu būdu paveikti asmenis, kad atlikę bausmę nebedarytų naujų nusikalstamų veikų. Nuteistojo perkėlimo į kitus pataisos namus faktas, net ir tuo atveju, jei jis perkeltajam sukuria neigiamas emocijas, pats savaime negali būti pripažintas sukeliančiu jam turtinę ar neturtinę žalą. Nors atsakovas neteisingai aiškino ir taikė teisės aktus priimdamas sprendimus, tačiau vien neteisėto sprendimo priėmimas negali būti pagrindas konstatuoti neturtinės žalos atsiradimą. Atsižvelgdamas į nurodytas aplinkybes, pareiškėjo prašymą dėl neturtinės žalos priteisimo teismas atmetė kaip nepagrįstą. Teismas, be to, vadovavosi ABTĮ 33 straipsniu, 34 straipsnio 1 dalimi, Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnio 3 dalimi. Nustatė, kad priimant skundą nebuvo sprendžiamas skundo padavimo termino atnaujinimo klausimas. Nagrinėjant bylą paaiškėjo, kad pareiškėjas Kalėjimų departamento direktoriaus sprendimą gavo 2011 m. gruodžio 5 arba 7 d., 2011 m. gruodžio 21 d. pateikė skundą Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Vilniaus apygardos administracinio teismo nutartimi pareiškėjo skundą atsisakyta priimti, ir 2012 m. sausio 6 d. pareiškėjas kreipėsi į Šiaulių apygardos administracinį teismą. Pareiškėjas pateikė skundą teismui daugiau nei po dvidešimties dienų nuo skundžiamo sprendimo įteikimo. Teismo nuomone, nors pareiškėjas kreipėsi ne į tą teismą, tačiau atsižvelgtina į tai, kad Kalėjimų departamento direktoriaus sprendime nebuvo aiškiai ir suprantamai nurodyta, į kurį teismą pareiškėjas turėtų kreiptis, norėdamas pateikti skundą dėl šio sprendimo. Kalėjimų departamento direktoriaus sprendime nurodytos tik teisės normos, reglamentuojančios šio sprendimo apskundimą, tačiau nėra nurodyta nei apskundimo terminas, nei teismas, kuriam gali būti skundžiamas Kalėjimų departamento direktoriaus sprendimas. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, teismas padarė išvadą, kad pareiškėjas skundo padavimo terminą praleido dėl svarbių priežasčių, todėl skundo padavimo terminas atnaujintinas.

III.

Atsakovas Lietuvos valstybė, atstovaujama Šiaulių tardymo izoliatoriaus, apeliaciniu skundu (1 t., b. l. 198–199) prašo panaikinti Šiaulių apygardos administracinio teismo 2012 m. spalio 15 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – nutraukti bylą. Apeliacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

1. Bausmių vykdymo kodekso 69 straipsnio 1 dalies nuostatos, sprendžiant klausimą dėl pareiškėjo nukreipimo bausmės vykdymui į konkrečią pataisos įstaigą, šiuo atveju negali būti taikomos. Pareiškėjui būnant Šiaulių tardymo izoliatoriuje buvo priimti nauji apkaltinamieji nuosprendžiai, kuriais skirtos naujos laisvės atėmimo bausmės. Šiais nuosprendžiais skiriamos laisvės atėmimo bausmės buvo subendrinamos su Panevėžio miesto apylinkės teismo 2010 m. kovo 15 d. nuosprendžiu. Pareiškėjui paskirtos bausmės laikytinos naujomis bausmėmis, todėl jis galėjo būti

perkeltas į kitą pataisos įstaigą vadovaujantis Taisyklėmis. Rašytinė Šiaulių tardymo izoliatoriaus rekomendacija buvo pateikta pagrįstai ir nepažeidžiant teisės aktų.

2. Pareiškėjo skundas buvo nagrinėjamas pažeidžiant įstatymų nustatytą skundų nagrinėjimo teisme reglamentavimą, nes buvo priimtas neišsprendus skundo pateikimo teismui termino praleidimo klausimo. Teisės aktai nenustato privalomų atsakymų į asmenų skundus formos ir turinio reikalavimų bei neįpareigoja Kalėjimų departamento asmeniui nurodyti tikslią apskundimo tvarką, apskundimo terminą, instituciją, kuriai turėtų būti pateikiamas skundas, ar kitą su apskundimu susijusią informaciją (Kalėjimų departamento direktoriaus 2006 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. 4/07-31 patvirtinto Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos darbo reglamento 103 p.). Nepaisant atsakymų į skundus turinio ir formos reglamentavimo nebuvimo, Kalėjimų departamento atsakyme į pareiškėjo skundą yra nurodytos apskundimo tvarką reglamentuojančios teisės aktų nuostatos. Pareiškėjo skundas negalėjo būti priimtas nagrinėti teisme, nes buvo praleistas Kalėjimų departamento sprendimo apskundimo terminas ir pareiškėjas motyvuotai neprašė jo atnaujinti.

Trečiasis suinteresuotas asmuo apeliaciniu skundu (1 t., b. l. 195–196) prašo panaikinti Šiaulių apygardos administracinio teismo 2012 m. spalio 15 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – atmesti pareiškėjo skundą kaip nepagrįstą.

Trečiasis suinteresuotas asmuo nurodo, kad teismas netinkamai interpretavo Bausmių vykdymo kodekso bei Baudžiamojo kodekso nuostatas. Teismas, aiškindamas Bausmių vykdymo kodekso 65 bei 69 straipsnių nuostatas, priėjo klaidingą išvadą, kad pareiškėjas buvo perkeltas tolimesnę bausmę atlikti iš Vilniaus pataisos namų į Marijampolės pataisos namus, o ne, vadovaujantis Bausmių vykdymo kodekso 65 straipsnyje numatytais kriterijais, teisėtai ir pagrįstai nukreiptas atlikti bausmę į Marijampolės pataisos namus. Pareiškėjui būnant Šiaulių tardymo izoliatoriuje buvo priimti nauji apkaltinamieji nuosprendžiai ir paskirta nauja laisvės atėmimo bausmė, todėl jis nukreiptas laisvės atėmimo bausmę atlikti į Marijampolės pataisos namus. Pareiškėjas netęsia Panevėžio miesto apylinkės teismo 2010 m. kovo 15 d. nuosprendžiu paskirtos laisvės atėmimo bausmės, o jam paskirta nauja laisvės atėmimo bausmė ir į šios naujos bausmės laiką, vadovaujantis Baudžiamojo kodekso 63 straipsniu, įskaitytas paminėtu teismo nuosprendžiu paskirtas ir atliktas bausmės laikas. Teismas neįvertino Bausmių vykdymo kodekso 63 straipsnio nustatytos sąlygos – kokios rūšies pataisos įstaigoje nuteistasis atliks laisvės atėmimo bausmę, nustato teismas remdamasis Baudžiamojo kodekso 50 straipsniu. Teismas, paskyręs asmeniui naują laisvės atėmimo bausmę, parenka ir bausmės atlikimo vietą: atvirą koloniją pataisos namus arba kalėjimą. Pabrėžia, kad pareiškėjo perkėlimo iš vienos pataisos įstaigos į kitą klausimas ir neturėjo būti sprendžiamas, o teisėtai ir pagrįstai buvo taikomos teisės normos, reglamentuojančios nuteistųjų nukreipimą atlikti naujai paskirtos terminuoto laisvės atėmimo bausmės.

Pareiškėjas atsiliepimu į atsakovo Lietuvos valstybės, atstovaujamos Šiaulių tardymo izoliatoriaus, apeliacinį skundą (2 t., b. l. 1–3) prašo Šiaulių apygardos administracinio teismo 2012 m. spalio 15 d. sprendimą palikti nepakeistą, o apeliacinį skundą atmesti. Atsiliepime nurodomi šie pagrindiniai nesutikimo su apeliaciniu skundu argumentai:

1. Šiuo metu atlieka terminuotą laisvės atėmimo bausmę, paskirtą pagal Panevėžio miesto apylinkės teismo 2010 m. kovo 15 d., Kupiškio rajono apylinkės teismo 2011 m. balandžio 6 d., Panevėžio apygardos teismo 2011 m. balandžio 21 d., Panevėžio miesto apylinkės teismo 2011 m. gegužės 26 d. nuosprendžius. Jam turi būti taikomos garantijos, numatytos Bausmių vykdymo kodekso 69 straipsnio 1 dalyje, kurioje numatyta, kad nuteistasis, kuriam paskirtas laisvės atėmimas, visą bausmę turi atlikti vienoje pataisos įstaigoje; šio straipsnio 2 dalyje numatyta, kad iš vienos pataisos įstaigos į kitą perkelti nuteistąjį tęsti bausmės atlikimą leidžiama dėl ligos arba kitų išimtinių aplinkybių, kliudančių nuteistąjį toliau laikyti toje pačioje pataisos įstaigoje. Kadangi nesilaikyta Bausmių vykdymo kodekso 69 straipsnio 2 dalies, Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių 72.2 punkto nuostatų, turėjo būti grąžintas toliau tęsti terminuoto laisvės atėmimo bausmę į Vilniaus pataisos namų atskirąjį sektorių, esantį Rasų g. 8.

2. Paduodamas skundą Šiaulių apygardos administraciniam teismui, su skundu pateikė prašymą dėl termino skundui paduoti atnaujinimo, prašymą argumentavo. Teismas nurodytą priežastį laikė svarbia ir terminą skundui paduoti atnaujino.

Pareiškėjas atsiliepimu į trečiojo suinteresuoto asmens apeliacinį skundą (2 t., b. l. 4–6) prašo Šiaulių apygardos administracinio teismo 2012 m. spalio 15 d. sprendimą palikti nepakeistą, o apeliacinį skundą atmesti.

Pareiškėjas nurodo, kad šiuo metu atlieka terminuotą laisvės atėmimo bausmę, paskirtą pagal Panevėžio miesto apylinkės teismo 2010 m. kovo 15 d., Kupiškio rajono apylinkės teismo 2011 m. balandžio 6 d., Panevėžio apygardos teismo 2011 m. balandžio 21 d., Panevėžio miesto apylinkės teismo 2011 m. gegužės 26 d. nuosprendžius. Jam turi būti taikomos garantijos, numatytos Bausmių vykdymo kodekso 69 straipsnio 1 dalyje, kurioje numatyta, kad nuteistasis, kuriam paskirtas laisvės atėmimas, visą bausmę turi atlikti vienoje pataisos įstaigoje; šio straipsnio 2 dalyje numatyta, kad iš vienos pataisos įstaigos į kitą perkelti nuteistąjį tęsti bausmės atlikimą leidžiama dėl ligos arba kitų išimtinių aplinkybių, kliudančių nuteistąjį toliau laikyti toje pačioje pataisos įstaigoje. Kadangi nesilaikyta Bausmių vykdymo kodekso 69 straipsnio 2 dalies, Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių 72.2 punkto nuostatų, turėjo būti gražintas toliau tęsti terminuoto laisvės atėmimo bausmę į Vilniaus pataisos namų atskirąjį sektorių, esantį Rasų g. 8.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

IV.

Apeliaciniai skundai atmestini.

Iš bylos matyti, kad pareiškėjas buvo nuteistas laisvės atėmimo bausme, kuri buvo paskirta atlikti pataisos namuose, keturiais teismo nuosprendžiais: 1) Panevėžio miesto apylinkės teismo 2010 m. kovo 15 d. nuosprendžiu, kuriuo pareiškėjas buvo nuteistas 1 metams ir 7 mėnesiams; 2) Kupiškio rajono apylinkės teismo 2011 m. balandžio 6 d. nuosprendžiu, pagal kurį pareiškėjui paskirta galutinė bausmė (ją subendrinus su paminėtu Panevėžio miesto apylinkės teismo 2010-03-15 nuosprendžiu paskirta bausme) yra laisvės atėmimas 2 metams ir 6 mėnesiams; 3) Panevėžio apygardos teismo 2011 m. balandžio 21 d. nuosprendžiu, pagal kurį pareiškėjui paskirta galutinė bausmė (ją subendrinus su ankstesniais teismų nuosprendžiais jam paskirtomis bausmėmis) yra laisvės atėmimas 5 metams ir 7 mėnesiams; 4) Panevėžio miesto apylinkės teismo 2011 m. gegužės 26 d. nuosprendžiu, pagal kurį pareiškėjui paskirta galutinė bausmė (ją subendrinus su paminėtu Panevėžio miesto apylinkės teismo 2010-03-15 nuosprendžiu paskirta bausme) yra laisvės atėmimas 2 metams ir 3 mėnesiams (b. l. 68-103). Iš bylos taip pat matyti, kad Panevėžio miesto apylinkės teismo 2011 m. rugsėjo 16 d. ir 2011 m. lapkričio 29 d. nutartimis buvo išspręstas pareiškėjui aukščiau nurodytais nuosprendžiais paskirtų bausmių subendrinimo klausimas: pagal teismo 2011 m. rugsėjo 16 d. nutartį, galutinė subendrinta bausmė nustatyta laisvės atėmimas 6 metams ir 6 mėnesiams, o pagal teismo 2011 m. lapkričio 29 d. nutartį – laisvės atėmimas 8 metams (b. l. 104-106, 107-108). Šioje administracinėje byloje pareiškėjas skundžia atsakovo Šiaulių tardymo izoliatoriaus 2011 m. spalio 27 d. sprendimą nukreipti jį (pareiškėją) atlikti laisvės atėmimo bausmę Marijampolės pataisos namuose. Todėl, kalbant apie aukščiau nurodytų teismų procesinių sprendimų (nuosprendžių ir nutarčių) reikšmę nagrinėjamai bylai, konstatuotina, kad šiai bylai yra reikšmingi teismų iki šios datos (2011-10-27) priimti sprendimai.

Pasisakydama dėl šių sprendimų reikšmės nagrinėjamai bylai, kolegija pažymi, jog byloje nekvėstuojama, kad įsiteisėjus pirmam iš aukščiau nurodytų - Panevėžio miesto apylinkės teismo 2010 m. kovo 15 d. nuosprendžiui, pareiškėjas pradėjo atlikti šiuo nuosprendžiu jam paskirta laisvės atėmimo bausmę Vilniaus pataisos namuose (atskirajame sektoriuje, esančiame Rasų g. 8), kuriuose išbuvo nuo 2010 m. lapkričio 12 d. iki 2011 m. sausio 10 d. Tolimesnis jo

buvimas (laikymas) Šiaulių tardymo izoliatoriuje (taip pat ir buvimas Panevėžio apskrityje vyriausiojo policijos komisariato areštinėje) buvo siejamas ne su laisvės atėmimo bausmės atlikimu, o su kitų baudžiamųjų bylų (kuriose buvo priimti aukščiau nurodyti teismų nuosprendžiai) nagrinėjimu. Be to, pažymėtina, kad visuose nurodytuose teismų nuosprendžiuose buvo nurodyta, kad laisvės atėmimo bausmė pareiškėjui paskirta atlikti pataisos namuose, t. y. buvo nurodyta ta pati pataisos įstaigų rūšis (pataisos namai), nenurodant konkrečios šios rūšies įstaigos (pagal nagrinėjamai bylai aktualų Taisyklių 1.4 p., šios rūšies pataisos įstaigos yra: Alytaus pataisos namai, Kybartų pataisos namai, Marijampolės pataisos namai bei Vilniaus pataisos namų atskiras sektorius, esantis Rasų g. 8). Išvardintos faktinės bylos aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad konkreti pataisos įstaiga – Vilniaus pataisos namų atskiras sektorius, esantis Rasų g. 8 – pareiškėjui buvo paskirta, vadovaujantis Bausmių vykdymo kodekso 65 straipsniu (pagal šią teisės normą, *į konkrečią pataisos įstaigą, nustatytą Kalėjimų departamento, nuteistąjį siunčia kardomojo kalinimo vietos administracija atsižvelgdama į nuteistojo asmenybės pavojingumą, visuomenės saugumą, padarytos nusikalstamos veikos pavojingumą ir pobūdį, nuteistojo sveikatą, psichologines savybes, amžių, darbingumą, turimą specialybę ir požiūrį į darbą*). Todėl nagrinėjamai bylai yra aktualu išaiškinti, ar laisvės atėmimo bausmė, jau pradėta vykdyti vienoje pataisos įstaigoje, gali būti tęsiama kitoje (kitose) pataisos įstaigoje (įstaigose). Atsakant į šį klausimą, būtina pažymėti, kad kardomojo kalinimo vietos administracijos teisė paskirti nuteistąjį asmenį į konkrečią pataisos įstaigą yra nustatyta (aptarta) paminėtame Bausmių vykdymo kodekso 65 straipsnyje.

Aiškinant šią teisės normą kartu su Bausmių vykdymo kodekso 66 straipsniu (pastarajame straipsnyje yra nurodyta tiesioginė chronologinė sąsaja tarp nuosprendžio, kuriuo nuteistajam paskirta laisvės atėmimo bausmė, įsiteisėjimo ir kardomojo kalinimo vietos administracijos veiksmo – nuteistojo nusiuntimo į konkrečią pataisos įstaigą), darytina išvada, kad kardomojo kalinimo vietos administracijos teisė paskirti nuteistąjį asmenį į konkrečią pataisos įstaigą yra siejama tik su tokiu įsiteisėjusiu nuosprendžiu, kuriuo laisvės atėmimo bausmė paskirta pirmą kartą. Tai reiškia, kad pradėjęs atlikti laisvės atėmimo bausmę, nuteistasis įgyja Bausmių vykdymo kodekso 69 straipsnio 1 dalyje nustatytą garantiją, kad visą laisvės atėmimo bausmę jis atliks vienoje pataisos įstaigoje. Išimtis iš šios garantinio pobūdžio nuostatos yra nurodytos Bausmių vykdymo kodekso 69 straipsnio 2 dalyje ir Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių 72 punkte. Pažymėtina, kad šių išimčių taikymas yra konkrečios pataisos įstaigos, o ne kardomojo kalinimo vietos administracijos kompetencija. Taip pat pažymėtina, kad šioje administracinėje byloje nagrinėjamoje situacijoje atsakovai bei trečiasis suinteresuotas asmuo neapeluoja į nurodytas išimtis, todėl jų taikymo klausimas šiai bylai nėra aktualus.

Atsižvelgdama į nurodytus argumentus, taip pat pritardama pirmosios instancijos teismo argumentams dėl Bausmių vykdymo kodekso 65 straipsnio aiškinimo ir jo taikymo nagrinėjamoje byloje, kolegija sutinka su teismo padaryta išvada, kad pareiškėjo nusiuntimas atlikti tolimesnę (nors ir, palyginus su Panevėžio miesto apylinkės teismo 2010 m. kovo 15 d. nuosprendžiu paskirta bausme, padidėjusią) laisvės atėmimo bausmę į Marijampolės pataisos namus negali būti pripažintas teisėtu.

Pasisakydama dėl pareiškėjo skundo padavimo termino, kolegija, atsižvelgdama į tai, kad pareiškėjas buvo kreipęsis į (teritorinio teisingumo prasme netinkamą) teismą, nepraleidęs Bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnio 3 dalyje nustatyto dvidešimties dienų termino paduoti skundą administraciniam teismui, taip pat į tai, kad šioje byloje jis pateikė prašymą atnaujinti terminą skundui paduoti (b. l. 2-3) ir teismas, nors ir neaptaręs termino praleidimo priežasčių svarbumo skundo priėmimo stadijoje, skundą priėmė, kolegija sutinka su pirmosios instancijos teismo padaryta išvada, kad pareiškėjas skundo padavimo terminą praleido dėl svarbių priežasčių.

Pasisakydama dėl pareiškėjo neapskųstos sprendimo dalies, kuria buvo atmestas jo reikalavimas atlyginti 32 000 Lt dydžio neturtinę žalą, kolegija, sutikdama su pirmosios instancijos teismo šiuo klausimu nurodytais argumentais ir jų nekartodama, pritaria teismo padarytai išvadai dėl šio skundo reikalavimo nepagrįstumo.

Taigi konstatuotina, kad pirmosios instancijos teismo priimtas sprendimas yra teisingas ir pagrįstas (ABTĮ 86 str.).

Tenkinti atsakovo ir trečiojo suinteresuoto asmens apeliacinius skundus juose nurodytais motyvais pagrindo nėra.

Vadovaudamasi Administracinių bylų teisenos įstatymo 136 straipsniu, 140 straipsnio 1 dalies 1 punktu, teisėjų kolegija

n u t a r i a:

Šiaulių apygardos administracinio teismo 2012 m. spalio 15 d. sprendimą palikti nepakeistą, o atsakovo ir trečiojo suinteresuoto asmens apeliacinius skundus atmesti.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai Laimė Baltrūnaitė

Anatolijus Baranovas

Stasys Gagys